

Wouter Sanderse (Red.). (2017). *Lezen voor het leven: Deugden in de wereldliteratuur*. Leusden: ISVW.

Youngadulthoodliteratuur en morele vorming

Lezen voor het leven is een praktijkboek geschreven voor docenten en lerarenopleiders 'die aan de slag willen met deugden in het literatuuronderwijs'. Het boek bevat een inleiding op literatuur en morele vorming en begripsduiding via deugd-ethische achtergronden. Centraal staat een zestal lessuggesties rondom literaire 'klassiekers' uit de wereldliteratuur. De achtergronden over deugdenethiek die aan bod komen in de eerste paar hoofdstukken, zijn zeer waardevol voor lezers met behoefte aan meer filosofische achtergrond. In het boek wordt de (toekomstige) docent vanuit theoretische achtergrond gestimuleerd om een manier van denken aan te leren die als basis dient voor vormende gesprekken met scholieren – daarmee is het boek ook geschikt voor de lerarenopleiding. Literatuur wordt hierbij als hulpmiddel ingezet; over de keuze voor de zes 'klassiekers' valt wat mij betreft te twisten.

De focus van *Lezen voor het leven* is morele vorming. De gekozen literatuur, waaronder *Herakles* (onder anderen Homeros), *Nineteen Eighty-Four* (George Orwell) en *Van oude mensen, de dingen die voorbij gaan* (Louis Couperus), wordt ingezet om een moreel doel te bereiken en minder – of niet – om de literaire competentie of het leesplezier van scholieren te bevorderen. Er is gekozen voor deze zes boeken omdat 'de boeken aantrekkelijk zijn voor leerlingen in het voortgezet onderwijs om te lezen (voor hun lijst)'.

Voorkant besproken boek (detail)

Lezen voor de lijst is in mijn beleving per definitie onaantrekkelijk vanwege de verplichting die daarin schuilgaat.

Een 'klassieker' is in mijn ogen een tijdloos verhaal waarin een lezer zich kan identificeren met een personage. Zoals wordt uitgelegd, is *identificatie* erg belangrijk voor leerlingen om tot *persoonlijke ontwikkeling* te komen. Voor *identificatie* is echter ook een aansluiting van het boek op de *leef- en belevingswereld*, maar vooral *leesplezier* noodzakelijk. De eerdergenoemde 'klassiekers' worden in mijn beleving gelezen door bijvoorbeeld studenten aan de lerarenopleiding en studenten Literatuurwetenschap, Klassieke Talen, Geschiedenis en Religiewetenschappen. Voor slechts een enkele adolescent zullen deze titels aansluiten op diens leef- en belevingswereld.

Maaïke van Herwaarden, *Beste Leraar van het Jaar 2016*, biedt een oplossing via 'moderne klassiekers' van Kader Abdolah en Arthur Japin die aansluiten op leesbehoeften of de persoonsvorming

van haar leerlingen. Verder wordt bij *De Fabels* (Jean de La Fontaine) een suggestie gegeven voor een herschrijving in stripvorm; dit levert (meer) leerlingen (meer) leesplezier op. Adolescentenromans (de meer gebruikte term is *youngadulthoodliteratuur*) worden in het boek niet genoemd als alternatief. Toch leiden juist deze boeken vaak tot *identificatie*, vanwege de vergelijkbare leeftijd tussen het hoofdpersonage en de beoogde lezer.

Geconcludeerd kan worden dat *Lezen voor het leven* interessante en verhelderende filosofische en morele achtergronden geeft voor docenten (in opleiding). De lessuggesties bieden voldoende mogelijkheden om de gepresenteerde theorieën en ideeën te projecteren op zelfgekozen romans of teksten, mits leraren en lerarenopleiders hun klassiekers en adolescentenalternatieven voldoende kennen. De theoretische 'lees-verder'-tips kunnen daarbij helpen. ■

Renée Langens